

Topaic 8: Cúrsaí Oibre

Feidhmeanna

San aonad seo foghlaimeoidh an rang faoi/conas:

8.1	~ ceist a chur ar dhuine cén obair a dhéanann sé/sí agus an cheist sin a fhreagairt
8.2	~ fiafraí de dhuine cén áit a bhfuil sé/sí ag obair agus an cheist sin a fhreagairt
8.3	~ labhairt faoi do stádas oibre
8.4	~ fiafraí de dhuine an dtaitníonn a p(h)ost leis/léi agus an cheist sin a fhreagairt
8.5	~ cur síos a dhéanamh ar choinníollacha oibre
8.6	~ ceist a chur faoi choinníollacha oibre agus an cheist sin a fhreagairt
8.7	~ fiafraí de dhuine an bhfuil post áirithe aige/aici agus an cheist sin a fhreagairt

An ghramadach

San aonad seo foghlaimeoidh an rang:

• An Chopail: <i>An siúinéir tú?</i> • Ceisteanna agus freagraí san aimsir láithreach: <i>Cén áit a bhfuil tú ag obair?</i> • An forainm réamhfhoclach <i>i</i>: <i>ionam</i> • An réamhfhocal <i>i(n)</i>: <i>i dteach tábhairne, in óstán</i>

Stór focal:

San aonad seo foghlaimeoidh an rang:

<p>Poist: <i>dochtúir, altra/banaltra, rúnaí, tiománaí, múinteoir, freastalaí, tógálaí, meicneoir</i> agus araile</p> <p>Áiteanna oibre: <i>ospidéal/otharlann, oifig, scoil, siopa, monarcha, óstán, teach tábhairne</i></p> <p>Coinníollacha oibre: <i>tuarastal, pá, páirtaimseartha, lánaimseartha, sealadach, buan</i></p>

Beidh an foghlaimeoir in ann...

Labhairt	Cur síos an-simplí a thabhairt ar a p(h)ost agus ar na coinníollacha oibre.
Cluastuiscint	Ceisteanna simplí ag baint lena p(h)ost a thuiscint agus nathanna a thuiscint i gcomhrá faoi chúrsaí oibre.
Léamhthuiscint	Ainmneacha na bpost is coitianta a aithint agus na príomhphointí mar gheall ar obair a thuiscint i gcuntas scríofa.
Scríbhneoireacht:	Cur síos simplí a scríobh faoina p(h)ost.

8.1 Ag cur ceiste ar dhuine cén obair a dhéanann sé/sí agus ag freagairt na ceiste sin

(A) Múin an cheist agus an freagra seo a leanas:

Cén post atá agat?

Is tiománaí mé. Cén post atá agatsa (agat féin)?

- Míniú gur féidir *Tiománaí atá ionam* a rá mar fhreagra ar an cheist thuas chomh maith.
- Cuir ceist ar dhuine sa rang cén post atá aige/aici agus nuair a thugann sé/sí an freagra duit iarr air/uirthi an cheist seo a chur ortsa *Cén post atá agatsa (agat féin)?*
- Freagair é/í: *Is múinteoir mé.*
- Míniú do na foghlaimeoirí nach gá dóibh an fhírinne a insint faoin bpost atá acu, is féidir leo post nua a chruthú dóibh féin!
- Déan cleachtadh ar an cheist agus an freagra leis an rang go dtí go bhfuil siad muiníneach as iad a rá.

Gníomhaíocht 8.1(A): Poist: Cluastuiscint/Caint

Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.1(A): Poist** don osteilgeoir agus déan cóip do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Tabhair cóip den bhileog do na foghlaimeoirí agus tabhair am dóibh chun breathnú ar na pictiúir agus chun an foclóir ar an mbileog a léamh.
- Nuair atá an rang réidh iarr orthu féachaint ar na pictiúir.
- Díriú a n-aird ar an chéad phictiúr (a) agus abair *'Is mise Maria. Is tiománaí mé'*.
- Déan amhlaidh le gach pictiúr agus abair ainm an phoist i ngach cás.
- Téigh tríd gach pictiúr arís agus an uair seo iarr ar an rang aithris a dhéanamh ort agus tú ag rá ainmneacha na bpost.
- Iarr ar an rang féachaint ar an liosta foclóra ar an mbileog.
- Ansin léigh an foclóir amach arís, na foghlaimeoirí ag déanamh aithrise ort.
- Ceistigh daoine aonair sa rang faoi na pictiúir ag rá:

Tusa David. Cén post atá agat?

- Freagraíonn an foghlaimeoir: *Is altra mé./Altra atá ionam.*

Gníomhaíocht 8.1(B): Poist arís!: Caint

Réamhullmhúchán:

- Cuir na foghlaimeoirí ag obair i mbeirteanna, A agus B, agus bíodh cóip de **Bhileog 8.1(A): Poist** acu nó le feiceáil go soiléir ar an osteilgeoir.

Gníomhaíocht:

- Iarr ar gach beirt ceist a chur ar a chéile faoi na poist atá ar an mbileog.
- Cuireadh A an chéad cheist agus B an dara ceist agus ar aghaidh mar sin go dtí go bhfuil siad tar éis cleachtadh a dhéanamh ar an bhfoclóir ar fad a bhaineann leis an mbileog.
- Mar shampla:

A: *Tusa David. Cén post atá agat?*

B: *Is altra mé. Tusa Peter. Cén post atá agatsa? agus araile.*

Gníomhaíocht 8.1(C): Fíor nó bréagach?: Cluastuisct
Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.1(C): Fíor nó bréagach?** don osteilgeoir nó déan cóip do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Abair leis na foghlaimeoirí éisteacht leis na daoine ar an DD ag cur síos ar na poist atá acu féin agus ag a ngaolta.
- Deir gach cainteoir dhá ráiteas.
- Caithfidh na foghlaimeoirí tic a chur le ceann de na boscaí *Fíor* nó *Bréagach* i gcás gach ráitis.

Gníomhaíocht 8.1(D): Poist na bhfoghlaimeoirí: Caint
Gníomhaíocht:

- Múin an cheist *Cén obair a dhéanann tú?* don rang mar mhalairt ar *Cén post atá agat?* agus déan cleachtadh uirthi.
- Cuir ceist ar Fhoghlaimeoir A: *Cén obair a dhéanann tú?*
- Freagraíodh Foghlaimeoir A tú: *Is rúnaí mé. Cén obair a dhéanann tusa (tú féin)?*
- Freagair é/í: *Is múinteoir mé.*
- Ansin cuireann Foghlaimeoir A ceist ar Fhoghlaimeoir B agus mar sin timpeall an ranga.
- Múin don rang ainm poist ar bith atá ag daoine sa rang nach raibh san áireamh sa liosta a múineadh dóibh cheana.

8.2 Ag fiafraí de dhuine cén áit a bhfuil sé/sí ag obair agus ag freagairt na ceiste sin

(A) Bain úsáid as an ngníomhaíocht thíos chun ainmneacha áiteanna oibre a mhúineadh do na foghlaimeoirí.

Gníomhaíocht 8.2(A): Ionaid Oibre: Caint

Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.2(A): Ionaid Oibre** do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Téigh tríd na pictiúir leis an rang ag ainmniú an láthair oibre i ngach ceann agus ag iarraidh ar an rang an focal a rá i do dhiaidh. Mar shampla: *Sin teach.*
- Ansin, téigh tríd na pictiúir leis an rang arís, an uair seo ag cur na ceiste: *Cad (céard) é seo?* Rang: *Sin ospidéal, agus araile.*
- Is iad seo na háiteanna atá léirithe ar an bhileog: *teach, oifig, stáisiún na nGardaí, garáiste, ospidéal, scoil, feirm, óstán, monarcha, siopa, láthair tógála, teach tábhairne, bád.*

Gníomhaíocht 8.2(B): Ionaid oibre arís!: Obair bheirte

Réamhullmhúchán:

- Roinn an rang i ngrúpaí beirte, A agus B.
- Bíodh cóip de **Bhileog 8.2(A): Ionaid oibre** ag gach beirt.

Gníomhaíocht:

- Iarr ar gach beirt ceist a chur ar a chéile faoi na hionaid oibre atá ar an mbileog.
- Cuireadh A an chéad cheist agus B an dara ceist agus ar aghaidh mar sin go dtí go bhfuil siad tar éis cleachtadh a dhéanamh ar an bhfoclóir ar fad a bhaineann leis an mbileog.
- Mar shampla:

A: *Cad (céard) é seo?*

B: *Sin teach. Cad é seo?*

A: *Sin monarcha. Cad é seo?*

(B) Múin an cheist agus an freagra:

Cén áit a bhfuil tú ag obair?

Tá mé ag obair i siopa.

Tá mé ag obair i monarcha.

Tá mé ag obair in oifig.

- Déan cleachtadh ar an cheist agus na freagraí thuas leis an rang.

(C) Cuir i gcuimhne don rang ar fhoghlaim siad i d**Topaic 7: Buanna agus Scileanna** maidir le *i/in/sa/san*:

i Sasana, i gCeanada, in Éirinn, sa Fhrainc, san Iodáil

- Abair leo go bhfuil siad chun na rialacha céanna a chur i bhfeidhm leis na hionaid oibre.
- Mínigh dóibh go n-úsáidtear ‘ar’ le roinnt láithreacha oibre. Mar shampla: *ar bhád, ar fheirm*.

Gníomhaíocht 8.2(C): Líon na bearnaí: Gramadach

Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.2(C): Líon na bearnaí** do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Iarr ar an rang na bearnaí a líonadh ar **Bhileog 8.2(C): Líon na bearnaí** le ceann de na réamhfhocail: *i/in/san* nó *ar*.
- Nuair atá an rang críochnaithe, ceartaigh an gníomhaíocht agus déan cleachtadh ar na nathanna: *i monarcha, in oifig, ar fheirm* agus araile.

Gníomhaíocht 8.2(D): Cá bhfuil siad ag obair?: Obair bheirte

Réamhullmhúchán:

- Cuir na foghlaimoirí ag obair i ngrúpaí beirte.
- Bain úsáid as cóip de **Bhileog 8.1(A): Poist** ar an osteilgeoir nó bíodh cóip ag gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Iarr ar gach beirt ceist a chur ar a chéile faoi ionad oibre na ndaoine ar an mbileog.
- Mar shampla:

A: *Cá bhfuil David ag obair?*

B: *Tá David ag obair in ospidéal. Cá bhfuil Peter ag obair? agus araile.*

Gníomhaíocht 8.2(E): Cá bhfuil siad ag obair: Scríbhneoireacht

Réamhullmhúchán:

- Dean cóip de **Bhileog 8.2(E): Cá bhfuil siad ag obair** don osteilgeoir nó bíodh cóip ag gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Iarr ar an rang na poist sa liosta a mheaitseáil le hionad oibre oiriúnach.
- Ceartaigh agus pléigh na freagraí éagsúla.

8.3 Ag labhairt faoi do stádas oibre

- Múin don rang conas cur síos ar an stádas oibre atá acu:

Tá mé féinfhostaithe.

Tá mé fostaithe i siopa/i monarcha.

Tá mé dífhostaithe.

- Déan cleachtadh ar na nathanna leis an rang go dtí go bhfuil siad compordach, muiníneach leo.

Gníomhaíocht 8.3: Amhrán: Cultúr: Cluastuiscint

- Seinn an t-amhrán, *Tá mé dífhostaithe* leis Na Firéin don rang. (Traic 1 ar *Na Firéin*, Gael-Linn CEFC162.)
- Abair leis an rang nach dtuigfidh siad gach focal san amhrán ach éisteacht leis ar mhaithe le sult a bhaint as.
- Ar aithin siad roinnt nathanna/abairtí san amhrán? Cad iad na cinn?
- Ar thaitin an t-amhrán leo? Múin an cheist agus na freagraí:

Ar thaitin an t-amhrán leat? Thaitin/Níor thaitin.

8.4 Ag fiafraí de dhuine an dtaitníonn a phost leis/léi agus an cheist sin a fhreagairt

- Cuir i gcuimhne don rang conas tuairim a chur in iúl. (Féach **Topaic 5: Caitheamh aimsire.**)
- Cuir i gcuimhne dóibh na freagraí a d'fhoghlaim siad don cheist:

An maith leat ceol traidisiúnta?

Is maith/Ní maith.

Is breá liom é.

Is fuath liom é.

Níl suim dá laghad agam ann.

- Míniú dóibh go bhfuil siad chun na nathanna céanna a úsáid anois chun labhairt faoin obair a dhéanann siad.
- Múin an cheist: *An maith leat do phost?*
- Lorg freagra ó chúpla duine sa rang.
- Cuir cúpla nath eile leis an liosta freagraí:

Tá sé ceart go leor.

Is maith liom é go mór.

Ní maith liom é in aon chor.

- Déan cleachtadh ar an gceist agus na freagraí trí cheisteanna a chur ar dhaoine éagsúla sa rang.

Gníomhaíocht 8.4: An maith leat do phost?: Caint

Gníomhaíocht:

- Cuir ceist ar dhuine sa rang: *An maith leat do phost?*
- Ba cheart dóibh freagra a thabhairt ort agus an cheist chéanna a chur ar an duine in aice leo.
- Mar sin ar aghaidh timpeall an ranga.

8.5 Ag cur síos ar choinníollacha oibre

- Cuir i gcúimhne don rang na briathra a d'fhoghlaim siad i d**Topaic 6: An Saol Laethúil**:

Oibrím

Tosaím

Críochnaím

- Míniú d'óibh na nathanna: *páirtaimseartha* agus *lánaimseartha*:

Oibrím óna naoi a chlog gach maidin go dtí a cúig gach tráthnóna, cúig lá sa tseachtain. Tá post lánaimseartha agam.

Oibrím óna naoi a chlog gach maidin go dtí a haon a chlog meánlae, dhá lá sa tseachtain. Tá post páirtaimseartha agam.

- Déan athrá ar an méid thuas ar feadh cúpla nóiméad.
- Déan cleachtadh ar na nathanna seo a leanas leis an rang:

Tá post lánaimseartha agam.

Tá post páirtaimseartha agam.

- Míniú d'óibh na nathanna: *buan* agus *sealadach*:

Tá post agam ar feadh sé seachtaine mar tá duine tinn san oifig. Is post sealadach é.

Tá post agam le fiche bliain anuas – is post buan é.

- Déan athrá ar an méid thuas ag tabhairt seans don rang tú a thuiscint.
- Déan cleachtadh ar na nathanna seo a leanas leis an rang:

Is post sealadach é.

Is post buan é.

8.6 Ag cur ceiste faoi choinníollacha oibre agus ag freagairt na ceiste sin

- (A) Múin don rang conas ceisteanna mar seo a leanas a chur:

An post lánaimseartha é? Is ea.

An post páirtaimseartha é? Ní hea. Is post lánaimseartha é.

An post buan é?

Is ea.

Ní hea. Is post sealadach é.

- **Nótáil:** Fuaimnítear *Is ea* mar *sea* nó mar *sé* ag brath ar an chanúint.

(B) Múin don rang conas ceist a chur faoi uaireanta oibre agus freagra a thabhairt ar an gceist:

Cad iad na huaireanta a oibríonn tú?

Oibrím gach lá óna hocht go dtí a cúig.

Oibrím gach maidin/gach iarnóin.

Oibrím i rith an lae/ i rith na hoíche.

- Déan cleachtadh ar na nathanna thuas go dtí go bhfuil an rang compordach, muiníneach á rá.

(C) Múin an cheist agus na freagraí:

An bhfuil an pá/an tuarastal go maith?

Tá. Tá sé an-mhaith.

Tá sé measartha /réasúnta maith.

Níl. Tá an pá go dona.

- Déan cleachtadh ar na nathanna thuas go dtí go bhfuil an rang compordach, muiníneach á rá.

Gníomhaíocht 8.6(C): Coinníollacha oibre: Cluastuiscint

Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.6(C): Coinníollacha oibre** do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Tabhair cóip den bhileog dóibh agus abair leo éisteacht le Síle, Máirtín agus Imogen ag cur síos ar na coinníollacha oibre atá acu.
- Caithfidh na foghlaimeoirí tic a chur leis an bhfreagra ceart nó na freagraí cearta i ngach cás.

Gníomhaíocht 8.6(D): Mo ghairmré: Rólchártaí

Réamhullmhúchán:

- Déan dóthain cóipeanna de **Bhileog 8.6(D): Mo ghairmré** ionas go mbeidh gairmré do gach duine sa rang. (Tá ocht ngairmré i gceist.)
- Gearr amach na gairmréanna.
- Dáil amach na gairmréanna ionas go mbeidh an ghairmré chéanna ag beirt ar a laghad sa rang.

Gníomhaíocht:

- Cuir an liosta ceisteanna (féach thíos) ar an osteilgeoir nó ar an gclár agus déan cleachtadh orthu leis na foghlaimeoirí.

- Ar gach gairmré tá mionsonraí an phoist atá ag gach foghlaimeoir sa chluiche.
- Is é Cuspóir an chluiche ná duine a aimsiú a bhfuil an post céanna aige/aici.
- Abair leis an rang seasamh agus sealanna a thógáil ag cur na gceisteanna ar an duine in aice leo.
- Mar shampla:

Foghlaimeoir 1: *Cá bhfuil tú ag obair?*

Foghlaimeoir 2: *I monarcha. Cá bhfuil tú féin ag obair?*

- Níl cead acu an cheist *Cén post atá agat?* a chur go dtí deireadh gach comhrá!
- Leanann na foghlaimeoirí ar aghaidh ag cur ceiste ar gach duine sa rang go dtí go n-aimsíonn siad a bpáirtí oibre.

Liosta ceisteanna le cur ar an glár/osteilgeoir:

Cá bhfuil tú (féin) ag obair?

Cén t-am a thosaíonn tú (féin) ag obair?

Cén t-am a chríochnaíonn tú (féin)?

An gcaitheann tú (féin) éide?

An maith leat (leatsa/leat féin) do phost?

An bhfuil post buan nó post sealadach agat (agatsa/agat féin)?

An bhfuil an tuarastal/an pá go maith?

Cén post atá agat? (agatsa/agat féin?)

Gníomhaíocht 8.6(E): Mo phost féin: Obair bheirte

Réamhullmhúchán:

- Cuir na foghlaimeoirí ag obair i mbeirteanna, A agus B.
- Scríobh liosta ceisteanna ar an glár nó déan iad a theilgean ar an osteilgeoir:

Cén post atá agat? (Cén post atá agat féin?)

Cá bhfuil tú (féin) ag obair?

Cén t-am a thosaíonn tú (féin) ag obair?

Cén t-am a chríochnaíonn tú (féin)?

An gcaitheann tú (féin) éide?

An maith leat(sa) do phost?

An bhfuil post buan nó post sealadach agat(sa)?

An post lánaimseartha nó post páirtaimseartha é?

An bhfuil an pá/an tuarastal go maith?

Gníomhaíocht:

- Caithfidh gach beirt ceisteanna a chur ar a chéile faoi na poist atá acu.
- Meabhraigh don rang gur féidir leo post nua a chumadh dóibh féin do na gníomhaíochtaí seo.

Gníomhaíocht 8.6(F): Foghraíocht: ‘b’ agus ‘p’ leathan agus caol.

Gníomhaíocht:

- Abair leis an rang éisteacht leis an nguth ar an DD (nó leat féin) ag rá na bhfocal seo a leanas:

post, páirtaimseartha, pá, páirc, páiste, pósta,

- Abair leo éisteacht arís agus na focail a rá i ndiaidh an ghutha ar an DD (nó i do dhiaidh).
- Abair leo éisteacht anois leis an liosta focal seo a leanas:

peann, pictiúrlann, pian

- Abair leo éisteacht arís agus na focail a rá i ndiaidh an ghutha ar an DD (nó i do dhiaidh).
- Cad a thugann siad faoi deara faoin dá liosta?
- An gcloiseann siad an difear idir an ‘p’ leathan agus an ‘p’ caol?
- Déan cleachtadh mar an gcéanna leis an liosta focal ina bhfuil ‘b’ leathan:

banc, buan, obair

- Déan cleachtadh mar an gcéanna leis an liosta focal ina bhfuil ‘b’ caol:
oibríonn, bliain, bí, Béarla, ar chor ar bith
- An gcloiseann siad an difear idir an ‘b’ leathan agus an ‘b’ caol?
- Déan cleachtadh ar na focail uair amháin eile leis na foghlaimoirí.

8.7 Ag fiafraí de dhuine an bhfuil post áirithe aige/aici agus ag freagairt na ceiste sin

(A) Múin don rang conas fiafraí de dhuine an bhfuil post áirithe aige/aici:

An cócaire tú? Is ea.

An meicneoir tú? Ní hea. Is cócaire mé/Cócaire atá ionam.

- Déan cleachtadh ar an gceist agus ar na freagraí go dtí go bhfuil an rang compordach, muiníneach á rá.

Gníomhaíocht 8.7(A): Buille faoi thuairim: Comhrá Réamhullmhúchán:

- Cuir na foghlaimoirí ag obair i ngrúpaí triúir nó ceathrair.

Gníomhaíocht:

- Caithfidh gach foghlaimoir smaoineamh ar phost nach é a p(h)ost féin é.
- Tosaigh le Foghlaimoir A sa ghrúpa.
- Caithfidh gach duine eile sa ghrúpa ceisteanna a chur air/uirthi chun fáil amach cén post atá aige/aici.

- Mar shampla:

*Cá bhfuil tú ag obair?
Cad iad na huairéanta a oibríonn tú?
An gcaitheann tú éide?*

- Nuair a cheapann foghlaimeoir eile go bhfuil fhios acu cén post ata ag Foghlaimeoir A, deir siad: *An (rúnaí) tú?*
- Má fhreagraíonn Foghlaimeoir A ‘*Is ea*’, beidh an seans ansin ag Foghlaimeoir B post a roghnú agus ceisteanna a fhreagairt ón chuid eile den rang go dtí go n-aimsíonn duine eile sa ghrúpa an post ceart.
- Má fhreagraíonn Foghlaimeoir A ‘*Ní hea*’, leanann an grúpa ar aghaidh ag tabhairt buille faoi thuairim go dtí go n-aimsíonn siad post an fhoghlaimeora.
- Leanann an ghníomhaíocht ar aghaidh go dtí go mbíonn seans ag gach duine sa ghrúpa post a roghnú agus ceisteanna a fhreagairt faoi.

Gníomhaíocht 8.7(B): Dul siar: Léamhthuiscint

Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.7(B): Súil siar** do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Iarr ar na foghlaimeoirí an post a mheaitseáil leis an gcur síos cuí trí líne a tharraingt eatarthu.
- Bailigh na freagraí agus ceartaigh.

Gníomhaíocht 8.7(C): Gairmré: Scríbhneoireacht

Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.7(C): Gairmré** do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Iarr ar an rang an ghairmré a chomhlánú dóibh féin.
- Bailigh na freagraí agus ceartaigh.

Gníomhaíocht 8.7(D): Súil siar:

Cluastuiscint/Léamhthuiscint/Scríbhneoireacht

Réamhullmhúchán:

- Déan cóip de **Bhileog 8.7(D): Súil siar** do gach duine sa rang.

Gníomhaíocht:

- Inis do na foghlaimeoirí go gcloisfidh siad Bernie ag caint faoina post. Cloisfidh siad an mhír uair amháin.

- Ansin, tabhair cóip den bhileog dóibh agus abair leo éisteacht le Bernie arís, an uair seo ag léamh na téipscripte a fhad is atá siad ag éisteacht.
- Seinn an DD arís dóibh.
- Caithfidh siad na bearnaí a líonadh sa script.
- Déan an ghníomhaíocht a cheartú.

© OÉ Má Nuad